

Минуло 72 роки від тоді, як закінчилася Друга світова війна, але із заздрісною регулярністю вона нагадує про себе небезпечними знахідками. Заіржавілі артилерійські снаряди, міни та авіабомби, що не розірвалися багато років тому, знаходять своїх жертв у сьогоднішні

На жаль, в Україні ніколи не оприлюднювали повні статистичні дані щодо загибелі людей (особливо дітей), які підірвалися на іржавому металі Другої світової війни. Але факт залишається фактом. Декілька загиблих на рік – трагічна реальність. Гинуть дорослі, намагаючись здати небезпечну знахідку до пункту приймання металобрухту або розібрати пристрій, щоб здобути вибухову речовину; гинуть діти, які з цікавості кладуть боєприпаси у багаття.

Сьогодні Автономна Республіка Крим окупована військами Російської Федерації, а у Луганській та Донецькій областях відбуваються бойові дії. Щороку внаслідок диверсій ворога та недбалості військових вибухають армійські склади з боєприпасами. Не добросовісні військовослужбовці вивозять із зони АТО боєприпаси як сувеніри або для продажу.

Знайти «небезпечну іграшку» можна практично скрізь: у лісі, старому окопі, на свіжозораному полі, на власному городі і, навіть, на вулицях міст. І якщо вибухові пристрої серійного зразка легко розпізнати за зовнішнім виглядом і діяти відповідно до інструкції, то саморобні вибухівки, що можуть з'явитися на вулицях міст і селищ, виявити набагато складніше. Небезпека терористичних актів, від яких не застрахована жодна країна світу, робить питання поводження із невідомими, залишеними без догляду речами досить актуальним.

Вибухонебезпечні предмети – це будь-які пристрої, засоби, підозрілі предмети, які здатні за певних умов (або під час зовнішнього впливу на них) вибухати

Вибухонебезпечні предмети

До вибухонебезпечних предметів відносяться:

– *вибухові речовини* – хімічні з'єднання або суміші, здатні під впливом певних зовнішніх дій (нагрівання, удару, тертя, вибуху іншого вибухового пристрою) до швидкого хімічного перетворення з виділенням великої кількості енергії й утворенням газів;

– *боєприпаси* – вироби військової техніки одноразового використання, призначені, для ураження живої сили, техніки та інженерних споруд супротивника;

До боєприпасів відносяться:

ракетні і їх бойові частки

авіаційні бомби, торпеди

артилерійські боєприпаси (снаряди, міни),

інженерні боєприпаси (протитанкові й протипіхотні міни),

ручні гранати,

стрілецькі боєприпаси (патрони до пістолетів, карабінів, автоматів, кулеметів тощо).

– *піротехнічні засоби*: патрони (сигнальні, освітлювальні, імітаційні, спеціальні), вибухові пакети, петарди;

– *ракети* (освітлювальні, сигнальні): гранати, димові шашки;

– *саморобні вибухові пристрої* – це пристрої, в яких застосований хоча б один елемент конструкції саморобного виготовлення: саморобні міни-пастки, міни-сюрпризи, що імітують предмети домашнього побуту, дитячі іграшки або речі, що привертають увагу.

Як правило, знаходячи серійні міни, снаряди, гранати, дорослі люди негайно викликають фахівців, які убезпечують територію й знешкоджують небезпечні знахідки в установленому порядку. Інша справа – діти: природна цікавість спонукає їх на страшні експерименти. Діти підкладають боєприпаси у багаття, випробовують їх на міцність ударами, намагаються розібрати, приносять додому, у двір, школу.

Земля зберігає багато небезпечних знахідок, на які можна натрапити під час походів та прогулянок лісом, і стати їх жертвами, навіть, не підозрюючи про це. Ніхто не може гарантувати, що в землі під багаттям, розкладеним на лісовій галявині, не ховаються снаряди часів війни чи сучасних військових конфліктів.

Обережність не завадить

Під час прогулянок у лісі або в туристичному поході:

– ретельно вибирайте місце для багаття. Воно повинно бути на достатній відстані від траншей і окопів, що залишилися з війни;

– перед розведенням багаття в радіусі п'яти метрів перевірте ґрунт на наявність вибухонебезпечних предметів;

– використовувати місця старих багать не завжди безпечно. Там можуть виявитися підкинуті військові «трофеї» або такі, що не вибухнули;

– у жодному випадку не підходьте до залишених багать, що горять (особливо вночі). У цьому багатті може виявитися предмет, що може вибухнути.

Практично всі вибухові речовини отруйні, чутливі до механічних дій і нагрівання. Поводження з ними вимагає граничної уваги і обережності!

Розмінуванням, знешкодженням або знищенням вибухонебезпечних предметів займаються тільки підготовлені фахівці-сапери, які мають дозволи на ці види робіт

Небезпечні загрози

Однією з серйозних загроз сучасного суспільства є тероризм. Майже щодня ми чуємо про здійснення терористичних актів, унаслідок яких гинуть люди. Більшість цих актів здійснюється з використанням вибухових пристроїв. І це, як правило, саморобні, нестандартні пристрої, які складно відшукати, знешкодити або ліквідувати. Злочинці, як правило, ховають їх у звичайні портфелі, сумки, банки, пакети і потім, ніби випадково, залишають у багатолюдних місцях. У такому разі

важко відрізнити сумку з вибухівкою від звичайної сумки, дійсно забутої неуважним пасажиром у трамваї, тролейбусі або автобусі. Часто такі міні-пастки мають досить привабливий вигляд. Відомі випадки знаходження таких мін у авторучках, мобільних телефонах, гаманцях, дитячих іграшках.

От чому потребують особливої уваги бездоглядні предмети в транспорті чи громадських людних місцях.

Ознаки небезпеки

Люди часто гублять свої речі. На жаль, зловмисники люблять маскувати під них вибухові присторої, так звані «сюрпризи». Ось кілька ознак, що дозволяють виявити вибуховий пристрій.

Слід звертати увагу на:

– припаркований біля будівлі автомобіль, власник якого невідомий або державні номери якого незнайомі мешканцям, а також коли здається, що автомобіль взагалі не має власника;

– наявність у знайденому механізмі антени або приєднаних до нього дротів;

– звуки, що лунають від предмета (цокання годинника, звукові/світлові сигнали через певний проміжок часу), миготіння індикаторної лампочки;

– наявність джерел живлення на механізмі або поряд із ним (батареї, акумулятори тощо);

– наявність розтяжки дротів або дротів, що тягнуться від механізму на велику відстань;

– специфічний запах.

Якщо знайдений предмет не повинен, як вам здається, знаходитися «в цьому місці і в цей час», не залишайте цей факт без уваги.

Якщо ви знайшли забуту річ у громадському транспорті, опитайте людей, що знаходяться поряд. Намагайтеся встановити, чия вона або хто міг її залишити. Якщо господар не встановлений, негайно повідомте про знахідку водія (кондуктора).

У разі знаходження підозрілого предмета в під'їзді свого будинку, опитайте сусідів, можливо, він належить їм. Якщо встановити власника неможливо – негайно повідомте про знахідку відділенню поліції.

Якщо ви знайшли підозрілий предмет в установі, негайно повідомте про це адміністрації.

Правила поведінки

Виявивши вибухонебезпечний пристрій:

– негайно повідомте чергові служби органів внутрішніх справ, цивільного захисту;

– не підходьте до предмета, не торкайтеся і не пересувайте його, не допускайте до знахідки інших людей;

- припиніть всі види робіт у районі виявлення вибухонебезпечного предмета;
- не користуйтеся засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух);
- дочекайтеся прибуття фахівців, вкажіть місце знахідки та повідомте час її виявлення.

У випадку, коли в будинку знайдено вибуховий пристрій і вас евакуюють:

- одягніть одяг із довгими рукавами, щільні брюки і взуття на товстій підошві. Це може захистити від осколків скла;
- візьміть документи (паспорт, свідоцтво про народження дітей тощо), гроші;
- під час евакуації рухайтесь маршрутом, указаним органами, що проводять евакуацію. Не намагайтесь «зрізати» шлях, тому що деякі райони або зони можуть бути закриті для пересування;
- тримайтеся подалі від ліній енергопостачання, що впали.

Якщо ваш будинок (квартира) опинилися поблизу епіцентру вибуху:

- обережно обійдіть всі приміщення, щоб перевірити, чи немає витоків води, газу, місць загоряння тощо. У темряві, в жодному випадку не запалюйте сірника або свічки – користуйтеся ліхтариком;
- негайно вимкніть всі електроприлади, перекрийте газ, воду;
- з безпечного місця зателефонуйте рідним та близьким і стисло повідомте про своє місцезнаходження, самопочуття;
- перевірте, як йдуть справи у сусідів – їм може знадобитися допомога.

Якщо ви опинилися поблизу вибуху, стримайте свою цікавість і не намагайтесь наблизитись до епіцентру, щоб подивитись або допомогти рятувальникам. Найкраще, що ви можете зробити – залишити небезпечне місце. До того ж, варто знати, що зловмисники часто встановлюють бомби парами, щоб через деякий час після вибуху першої з них, пролунав другий вибух. Зловмисники розраховують на те, що після першого вибуху на його місці зберуться люди, зокрема й представники силових структур, і повторний вибух збільшить кількість жертв.

Пошта як терористична загроза

Іноді терористи використовують поштовий канал зв'язку. Так, вибухом пристрою, надісланого в поштовому конверті, був скалічений секретар військового аташе британського посольства в США, а також секретар експерта з ракетної техніки у Німеччині.

Для листів із пластиковою міною характерна незвичайна товщина, пружність, вага не менше 50 грам і ретельна упаковка. На конверті можуть бути різні плями, проколи, можливий специфічний запах. Повинно насторожити настирне бажання кур'єра передати листа неодмінно до рук адресата і написи типу: «розкрити тільки

особисто», «особисто в руки», «секретно» тощо. Підозрілий лист не можна відкривати, згинати, нагрівати або опускати у воду.

Одна з основних причин нещасних випадків із вибуховими пристроями – грубе порушення елементарних правил безпеки